

18890

18891

18892

1889
891-99

4-31

1. Քաճաղաւն, Ապրիլ Գրքաւն շրթի
2. Բաւր Բաւր Աւր Գրքաւն շրթի
3. " " Գրքաւն շրթի

Վ Բ Ի Պ Ա Ն Ք

Էջ	Տող	Սխալ	Ուղիղ
5	17	խրաքանչիւրն	խւրաքանչիւրն
15	3	որպէս	սրտէս
15	13	մ'ունիմ	մ'ունին
26	14	բուրատանին	բուրաստանին
43	13	յանմիկ	յայնմիկ
67	3	երանց	լերանց

Ա Ռ Յ Ա Ի Ա Տ Չ Ե Ա Յ Ք

891,542-1

Բ - 37

ԲԱՍՏ ԲԱՂԴ ՈՒՆԻ

Ա.

1004
75068

ԱՌՀԱՌԱՏՁԵԱՅՔ

Ի ՎԻԵՆՆԱ 1896

Ի ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻ

Ի քերթուածոց իւրոց
 եւ ի Նուազաց Ճաղաչախականաց
 Ըստ դիպաց եւ ըստ պարագայից
 Յայլեայլ տեղիս յերկրելոցն
 Ըզկարճառօտագոյնս ընտրեալ
 եւ Յիսնեակ մի կազմեալ
 Ուրոյն տպագրութեամբ
 եւ Առհաստիչեայ յորջորջմամբ
 Ի լոյս ածէ ԲԱՍՏ ԲԱՂԴ ՌԻՆԻ:

Զոր ակտորժ հանութեամբ
 Առ ի ցուցակութիւն
 Բնածին երախտագիտութեան իւրոյ
 Ընծայէ յանմոռանալի
 եւ ի յաւերժական յիշատակս
 ծնողաց իւրոց Սիրելեաց
 Ննջեցելոցն ի Տէր:

Ի Թուականի մարդեղութեան
 Աստուածորդոյն
 ՌՊԶԲ

ՆՈՒՆԵՐԻ ԲՈՒՆԱԳՈՒՆԻՈՅ

Ի ՀԱՆՅՈՒՄԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆ

ՅԻՍԵԱՄԵԱՅ ԳԵԼԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻ ԱՐԲԱՆՈՐ

ԱՐՍԷՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՅՏՆԵԱՆ

ՅԱՆՆՈՅԵՄԵՐԻ ԹՊՂԵ

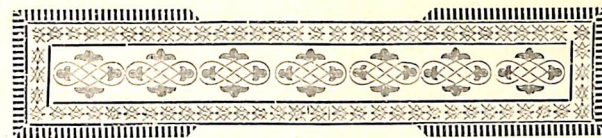
Ն Ո Ւ Ա Գ

Առ դուքս մերծեալ աշիղ տարւոյն
Յոքելինի տօն հաս ուրոյն՝
Ըր հիմադիր նոր դըպրութեան
Եղև ազգին Ասքանազեան:

Նա մեր ուսման վառեալ ի սէր,
Մըշակեաց զայն անձնանքէր.
Ոսկեդարուն հետեւելով
Որ ինչ էր գեղծ մաքրեաց ի քով:

Բզնա վըսեմ՝ հըռչակեցին
Արուեստագէտ հրեշտակային
Շըրջանք ատուբց յիսնամեկին:

Բզնա՝ վաստակքն բազմաջան
Ի վեր հանին փառաց խորան
Բզնա տօնեմք յաւէրժական:

Ա.

ՆԱԽԱԲԱՆ ԱՌ ՊԱՇՏՊԱՆՆ

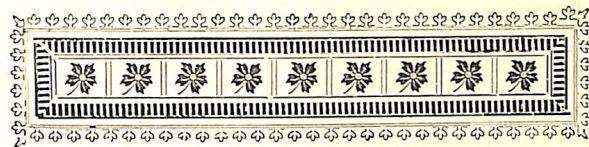
Է՞ր սին յուսով եւ անձանձիր
Զմուսայս եւ զղիս կարդամ, նանիր.
Իցէ՞ նոցին կարողութիւն
Շընչեւ ի տողս Երկնից զաւիւն:

Ո՛չ, այլ առ նա ձայն իմ՝ ժաման
Որ արծարծեացն ըզլոյս ուաման.
Ի հայրենիս Զանաշընար
Երկնեալ ծընաւ զոսկեղէն դար:

Հայոց տառից Քերթողահայր
Ինձ երգողիս տո՛ւր ըզհանճար,
Որ ի Գողթան գեղեցկախօս
Հանդիսացար քարոյն քարոզ:

Յորդուց յորդիս յոսկի քանդակ
Յաւերժացի քո յիշատակ.
Եւ ասպարէզ գրականութեան
ծաղկեցի Բեւ ի Հայս համայն:

Այսքան մըրմունջ քեզ յանդիման
Բըխեն շըրթունք իմ՝ երգաբան.
Անձուկը սրբտիս միահաղոյն
Օն դուք հասէք յականջ Սըրբոյն:

Բ.

ՈՂՈՒՔ ԱՌԻ Ս. ԼՈՒՍԱՆՈՐԻԶՆ

Լուսաւորիչ Համազգեսց
Բնակեալ յաստեղս առ Աստուած,
Ըզըռ դարձեալ հայեցումս
Գըլծա՛ ի մեզ եւ հաշտեաց:

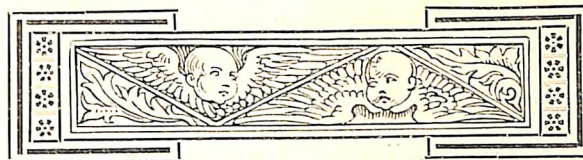
Ահա հօտն այն լուսազգեսց
Եղեւ առակ իւր դրացեաց,
Աստ անդ քաժին եւ հատումս
Զի քոյ շաղէն նա շեղեաց:

Մի՛ հ՛ հաւերթ իրերաց
Խէթս ունիցին ոխազգած,
Օ՛հ եկեցէ կատարած
Վըրդովալից աղմըկաց:

Միթէ վայել մարտնիծաց
 Յառնել ընդդէմ՝ Հարց Նղբարց,
 Հայոց աշխարհ մեզ եկաց
 Մի խանձարուր անմոռաց:

Դու Գրիգորէ՛ գերապանծ
 Փութա՛հ հեղուլ յեթերաց,
 Ի մեզ կաթիլ սիրոյ կայծ
 Միշտ պահելով զայն արծարծ:

Յոյս մեր առ Բեզ են Հայր, զըթած
 Լուր ըզմըրժունջս մաղթանաց,
 Եւ ի համբոյր հաշտամած
 Հայաստանեայց զորդիս անծ:

Գ .

ԳԱՐՈՒՆ ԵՂԱՆԱԿ

Սառնամանիք ցրտասարսուռ
 Անհետացին ըսպառ ըսպուռ .
 Եւ արեգին ջեր քարերար
 Մահկանացւաց լիցի սատար:

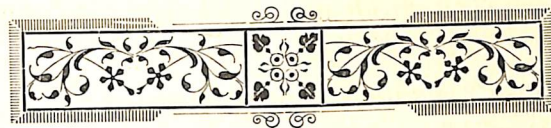
Մինչդեռ զարուն
 Ժիծաղագոյն
 Բեզ ժամանէ
 Յայսրմ՝ հետէ:

Դաշտը ըզգենուն կանաչաքեղ
 Պէտքէս ծաղկամբ պըճնեալ շրքեղ .
 Եւ լիճ ծովու կապուտագոյն
 Ալեաց հոսմամբ է պաղպաջուն:

Այն ինչ զեփիւո
Սիրահամբոյր
Շընչէ համայն
Մեզ յանդիման:

Մինչդեռ ծիծռանց դաս յեկեւջ
Ընդ հորիզոնն առնուն անվերջ՝
Ճըռուղեւով աւետաքեր
Յորով կենաց կարդան հրաւեր

Բարեաւ զարուն
Բարեօք զեղուն
Ե՛կ առ մեզ յար
Բարեաւ հազար:

Գ .

Թ Ի Թ Ե Ռ Ն

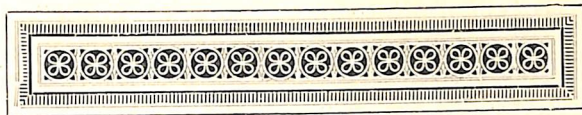
Ի տես ծաղկանց դալարեաց
Սիրով մաշեալ անմոռաց,
Աղուաշաքար ընթանայ
Ոչ դուռ առնու ոչ ըզկայ:

Թեքն են փայլիկը երփնագոյն
Իրան թեթեւ զարդարուն,
Ըզըյս խընդրէ ըզնանհ
Ի վնաս անծին սիրատանջ:

Բաղդին ըզհետ մահաճին
Ածի յաւերժ կաթոգին՝
Դիպեալ հապճեալ ի հրոյն կայծ
Ողջակիզի անծկայրեաց:

Այ՛ վայ սիրոյս թիթեռնիկ
Անփորձ բարուք խաղալիկ
Էր քո զարեւ վաղահաս
Շիջուցանես յայս սարաս:

Պատանի քեզ առջիւր խրատ,
Ոչ անկցիս ընտ յորոգայթ՝
Տեսեալ զանփորձ թիթեռնիկ
Ըզգանստ ի սէր խաբուսիկ:

Ե.

ԲԱՆ ԶԱԽԵՇՏԱԿԱՆ

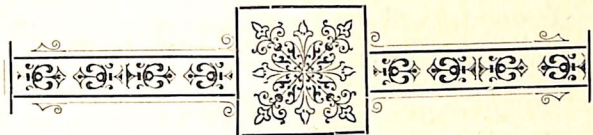
Ըստ ցանկութեանս ինձ ո՛ տայր
Զօրեղական ոյժ եւ կար,
Ի բոցաշունչ յերիվար
Նըստել զընալ յառապար.
Ըզգագանաց ամենաց
Ժըւէնս առնել մընացուած,
Լերինս հարթել դաշտաւայր
Զանդունդս լընուլ անըսպար:

Պատուէր կարդալ փոթորկաց
Ի սիւք փոխել ճեպընթաց,
Զամբարտաւանս ետ ընդ ետ
Յաճիւն փոխել ահափետ.

Ըզփուշս այրեալ ըզտատասկ
Վարդիւք ծածկել ըզպուրակս,
Ըզնանն, զոջիւ, ըզկարին՝
Առնել յերկրի համաջինջ:

Սաստել ալեացն ի ծովու
Կալ յաւիտեան յանդորրու,
Ստոնամանիս խափանել
Ըզջեր զեղուլ առաւել.
Ջհւանդութիւնս համօրէն
Ի քաց քստնալ յաշխարհէն,
Շըրջել յաւէտ ի դիւրին
Որ ինչ յերկրի ղըժուարին:

Գործել այսքան իմ՝ է կամ՝
Այլ ոչ կարեմ՝ ինչ տարտամ:

2.

ՍԱՐՍԱՓ ՅԵՂԱԿԱՐԺ

Ի Նեղոսեան զետ լայնատարր
Դոյզն ի մակոյլ՝ եղէ թիափար
Ի տօթագին օդ ամառան
Որոնելով ըզզով սահման:

Այսպէս զըւարթ եւ անկասկած
Նաւարկեցի հեռի յափանց
Ի հոսանուտ ջուրց ասպարէզ
Ո՛վ արկածոց՝ տեսանեմ ես:

Սոսկալի մի կոկորդիլոս
Սլացեալ առ իս զայր յանվրէպ որս.
Սիրտ իմ՝ քաքախ յահեղ տազնապ
Փութով ընդ կրունկն ետու խուճապ:

Ի զարհուրանս անդ մեծայոյզ
Յօգն ինձ կարդամ՝ յայսկոյս յայնկոյս
Հազիւ ուրեմն եղեալ ժաման
Յափումնս ուրեք պատըսպարան:

Անդէն հասեալ հրէշն անհեթեթ
Առ ի կլանել զիս կայր ընդ ետ.
Ես դողդոջուն զարթեալ յանկարծ
Գլտի զանձն իմ՝ պատրեալ յերագ:

Կեսարիա 15. է. 72.

Է.

ԱՌԵՂԺՈՒԱԾ

Զրեալ ընդ ծով ընդ առասպար
Հասի երբեմն յաշխարհ օտար.
Տեսի անդէն գոգ եզական
Անասուն մի ի մէջ մարդկան:

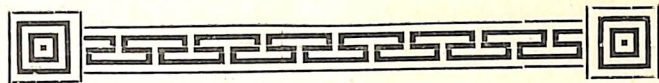
Ոչ զիտացի ես հաւաստեալ
Թէ երեւոյթն իցէ իրաւ
Մարդ, թէ հրէշ ինչ անքանական
Եւ կամ՝ միւս էշ քաղաամեան:

Ի տըրնջեան խօսէր լեզու
Խաւարահունչ իբրեւ ըզբու
Որով կուտէր ոբեան յոլով
Ըզնս յաւէտ ծանակելով:

Ինքնին որքան տեսեամք անարգ
Այնքան նորին յոռի են բարբ.
Ուր ես պատմել մի մի համայն
Ըզնանգամանս չեմ՝ քուսական:

Ըզնա կոչեն զաւելտարար
Հիւծեալ սրբոյից ըստփարար
Նւ հոտաւետ զարդ ի պարտէզ
Բողբոջացեալ ի գոյն պէսպէս:

Թէ ինձ թողցի կոչել ուրոյն
Վայելչական նրմա անուն
Կապիկ է նա Եզրբոսեան
Աղաւաղեալ պատկեր մարդկան:

Ը.

ՊԸՇՏՕՆ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾ

Ըսթափմամք զաչաց քուն անձն իմ՝ յողդողդ
Անեղ Տէր առ Բեզ առնեմ՝ առաւօտ.
Առ զանոյսդ անկեալ փառաց լուսալիր
Յարգանօք խոնարհ պազանեմ՝ երկիր:

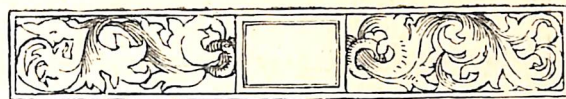
Որպէս ըզճագումն արփայն զուարթերես
Հրրճումնօք լի է սիրտ իմ՝ սիրակէզ.
Անմահից դասուց խառնեալ ընդ երամ՝
Պաշտել հանապազ ըզԲեզ Տէր ցանկամ:

Կամիմ՝ եռանդեամք ընդ բիւր ճայնս նոցուն
Հրոչակել ըզԲոյ մեծ վայելչութիւն.
Սրբբեան՝ Աստուած իմ՝ լեզուս զօրհներգու
Ընկալ հաշտ ակամք յաստեղս լու ի լու:

Ձոր վերադարձեմ՝ զերգոցրս մըրմունջ
Իբրեւ ըզձաղկանց անուշահոտ փունջ.
Համագոյից Տէր, բարութիւն անճատ
Աջով Բով հըգօր մի՛ գնացից թափատ:

Յիս Աստուածութեանդ ըզշող կաթեցո՛
Զի վարք իմ՝ եւ գործք իցեն Բեզ հաճոյ.
Հուսկ ուրեմն յաստեաց հոգիս սաւառնեալ
Առ Բեզ Տէր յնդեմ՝ սլացի փայլ ի փայլ:

Տարան 3. Է. 72.

Թ.

Ս. ԲՈՅՐ ՎԱԳԱՄԵՌԻԿ

Անուն իմ՝ էր սիրուն Սուրբիկ
Յարեւ կենաց դեռափայլիկ.
Դեղապարոյր իմ՝ խոպոպիք
Հոտոտելի իբր ըզձաղիկ:

Յայգօրէի քրքմազգեցիկ
Յայտէր անճն իմ՝ տիօք գողտրիկ.
Թեթեւաքայլ որպէս ճայիկ
Յերեքամնայ ի հատակիկ:

Աչս ունելով կապուտակնիք
Վարս ոսկեգոյն, այտ ուռուցիկ
Դեղատեսիլ եւ խատուտիկ
Պէս տատրակի բարուք հեգիկ.

Զըւարթերես ծնողաց ի գիրկ
Առ ի դադար նընջեալ մընջիկ.
Յորժամ՝ զարթեայ ի քնոյ մեղմիկ
Տեսի ես նոր կեանս երջանիկ

Յանմարութեան սուրբ ոստանիկ
Սուրբիկս ընդ սուրբս ցընծամ՝ այժմիկ
Բարեխօս միշտ եւ զօրավիգ
Հարազատաց եղբարց բընիկ:

Եւդոկիա 6. Բ. 72.

Վ .

ԿՈԾ ԱՌՏՆԻՆ

Երբ ունէի պատանեկան
Հասակ կենաց երկոտասան.
Մանգաղ մահու անագորուն
Քաղեալ զիմ՝ մայր դարձոյց յանին:

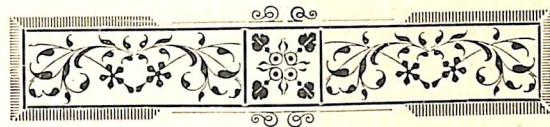
Ո՛վ դառնագին դրժբախտութեանս
Որ ընկըղմեաց ի տան համայն
Զամենեսին թաթաւ ի սուգ
Յողբ եւ արտօսը հեղձամըղձուկ:

Յօրէ անտի յաւէտ զոգցես
Յիշեալ ըզմայր մորմոքիմ՝ ես.
Որ յանդրանկէս չըժամանեաց
Խնամոցն ունել ըզփոխադարձ:

Թէ սրակասէր յոյս մեր անձին
Հանդերձելոյ կենաց քաժին
Երբեք ումեր չէր ինչ հընար
Հանդիսանալ մեզ մըխիթար:

Բարէ մայր իմ՝ ակն ունիմ՝ ես
Հանդիպել քեզ յերկնից վայելս
Անդ ըզՍուրբիկ, Պօղոս, Յովսէփ,
Զեղբարս անձկաւ զըգունել ըստէս:

Անդ ժամանեալ հայր մեր ընդ մեզ
Դադարեացի յաւերժապէս.
Անդ Անդրէաս, Թագուկ, Եւգին,
Ընդ Բաղդումնոյս րափոփեացին:

ԺԱ.

Ի ՏԵՍ ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

Հասի յիմում՝ տուն հայրենի
Կարդամ՝ անձինս բիւր երանի,
Փառք Էից Տեսուն որ անվրտանգ
Պահեաց զանձն իմ՝ յամլս տասնեակ:

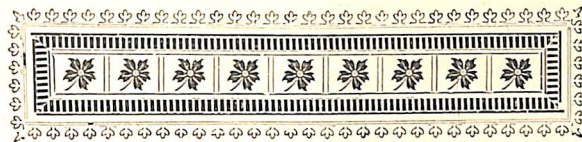
Տեսի զեղբայր ըզբոյս երկու
Քաղցր ի բիմն քան զանոյշ մեղու,
Ըզսիրելիս համանգամայն
Տեսի ի ժրպիտ յիմ՝ տան ժաման:

Ընդառաջեալ իմ՝ բերկրագին
Առ ծընողն իմ՝ ողջ ի մարմին
Սիրտ բաբախուն եւ սիրաթոյր
Դըրկեալ ըզնա ետու համբոյր:

Այո՛ եւ հօր կամ պարտական
Որ զիս հատոյց ի տուրք վախճան.
Արտայայտեալ զիղձ իմ նրմին
Կեցջիւր ասեմ հայր թանկագին:

Շընորհակալ յաւերժաբար
Խնամոց նորին ջանահրնար
Հայցեմ յերկնից վարչն նորա
Զերջանիկ կեանս աստ եւ ապա:

Նոր հոովմ 20. Ը. 73.

ԺԲ .

ՅԵՏ ՏԼՄՆԵՒՈՒԹ ԱՄԱՅ

Ո՛ր մանկութիւն իմ՝ ծաղկաւթիթ
Երբ վազս առեալ ընդ ծով, հովիտ
Ի վրափորեան յափունս ծիծաղ
Յաճեալ գայի յալիս թաթախ:

Ի վրտանգաց անփորձ համակ
Որոց ընդ մէջ անխոչընդակ
Իբր ըզծիծենն աստանդապէս
Ճըռուղէի ընտթեան ի տես:

Շուրջ անդ զինեւ զեղապարոյր
Պարեալ քարիք միահամուռ
Մերթ յորս թըռչնոց մերթ յորս ձրկանց
Ընթանայի խայտասրլաց:

Ընդէր անցին աւուրք հեշտինք
Յափրշտակեալ զիմ՝ տես զողտրիկ.
Յաւէրժ կորեաւ թեթեւաբայլ
Իմ՝ մանկութիւն ծիծաղափայլ:

Դարձեալ անդրէն յափունս հեշտին
Ի զքօտալայրս իմ՝ առաջին
Գրտի աւանդ յածեալ ի չիք
Որ ինչ յերկրի յոյս խաբուսիկ:

Վաստորոն 12: Թ. 73.

ԺԳ.

ԱԿՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՎԻՃԱԿԻՆ

Քանի՞ն արագ թաւալագլոր հոլովի,
Ուլ ամանակ, քոյին շրջան յաշխարհի
Ի զուր արդեօք ակրնկալեաց Բաղդունին
Հաւատարով քեզ ցարդ ըզբաղդ վիճակին:

Թողեալ նորին ըզծընընդեան խանձարուր
Ծովագընաց չըւեաց ընդ ծիգ առաթուր
Եւ ի լերին մատակըլապատ յայս սարաս
Ըզկայ առեալ զանճըն մարգեաց հանապազ:

Զարմանազան փոփոխութեանց անդանօր
Ականատես ընդ միշտ եկաց անցընոր
Մերթ ըզհանգիստ անդորրաւէտ փայելեաց
Եւ մերթ զըտաւ ի կագ ընդ մեջ դրժալըհեաց:

Յուզեալ ըստէս ի վըրդովմանց ատորնին
Գո՛գ յուսաբեկ յարատեւեաց ի շաղին
Երիցս երբեակ ի գուր անցին անդէն հունձ
Զըժամանեաց աջող ըսողդին ուշ ի կուրծ :

Մինչեւ ցե՛րք Տէր, աղաղակեաց տարաղէս
Դատապարտեալ յայսրմ՝ կացից յերաշխէս .
Մի՛թէ՛ այլ եւս երկարեացի՞ ամանակն
Յաւերժաբար յայսն եղեալ յիմ՝ նըստասկ :

Եկեացէ՛ Տէր ողորմութեանդ մեծ շքնորհ
Ի վերայ իմ՝ տարաբաղդիս անձկաւոր
Զի օրհնեցից գերբորդութիւնդ համագոյ
Յառաւօտեան ի պահէն մինչ յերեկոյ :

ԺԳ .

ՀԵՌԻ Ի ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

Մինչդեռ այնպէս նըժդեհութիւնս
Երկարեցաւ այլ եւրս միւս .
Բաւ է ասեմ՝ ցե՛րք մնացից եւս
Յօտարական երկիր երէգ :

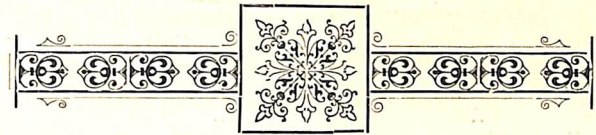
Անբարեքեր եւ մացառուտ
Շահաստանին չիք նըմանոյթ .
Ո՛ւր անդաստանք աստ արգաւանդ՝
Զի հատուցեն տերանց զաւանդ :

Յիմ՝ հայրենիս չիք ոք կարօտ
Լի են պըտուղք, արջառք յարօտ
Անդ երկրագործն քըրտնաւաստակ
Ընդ հովանեաւ ըմպէ զբաժակ :

Անդանօր գետ մի գեղազան
Հոսէ սրընթաց ի միջերկրեայն
Վաճառականք համայն ազգաց
Ծեղջեալ կուտեն յարկեղ ըզգանձ:

Աստ սեպացեալ լերանց կատարք
Լոկ մեր աչաց լինին քանդակք,
Մերթ ի յերկնից հուր թօթափի
Մերթ ամպք ծածկին անտանելի:

Աստ չիք դալար մարգագետին՝
Զիք եւ չիք ինչ քարեաց քաժին,
Եւ ոչ թրոշունք քաղցրաբարբառ
Երժգեհովթեանս ըսիփարար:

ԺԵ .

ՏԱԳՆԱԳ ՓՈՂԱՐԱՅ

Փանտից ժողով զի՞ դաւադիր
Եկաւորեալ շրջիք, նանիր
Յայս պաշտելի սրբազան վայր
Վատեալ ի գէն ի վաշտ լաշկար:

Սուրան գոռան խիզախընդէմ՝
Ի գուպարած յառտընին շէմ.
Աղէ՛ այնքան բուռն զօրութեան
Իցէ՛ մեզ հնար կալ յանդիման:

Տէ՛ր զօրութեանց նա կարի քաջ
Կարկառեցէ առ մեզ զիւր Աջ.
Ըզհրպատակս ազատեցէ
Ի խաժամոժ այնմ՝ ամբոխէ:

Ուր դիւագէն ջուլիրն ի բալ
 Հալածեսցին խայտառակեալ
 Մի՛ յաւելցին յայսմ՝ ասպարէզ
 Անդրադատնալ յանդրգնապէս:

Փողոց հընչին գուժէ նոցին
 Ըզպարտութիւնս այս ահագին.
 Մի՛թէ՛ յաւելի ի յաջողուածս
 Ուղղեսցին քայլը ամբարըշտանց:

Ժ.Զ.

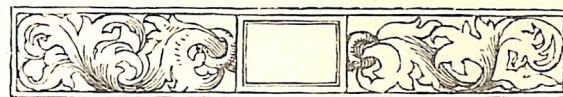
ՀԱՌԱՉՔ ԲԱԳՊՈՒՆՈՅ

Ողբա՛ Փողար, ողբա՛ Աթոռ
 Զի չէ այլ աստ Տէրդ ալեւոր.
 Այրիացեալ նիստ լալական
 Տեսեալ ըզքեւ շուրջ ըզխուժան:
 Գան իստնաղանճ ըզգեցեալ զոխ!
 Առ խոշտանգել ըզչըքնաղդ ո՛հ,
 Հապս՛ քոյոց ճայն տուր մանկանց
 Կական քստնալ ընդ այս հարուած:

Աւա՛ղ քաղդին, աւա՛ղ քիւր քեզ
 Զի հեծութեան գրտար այսպէս.
 Հող ըզգըլխովդ արտասուալից
 Լերանցն հայոց գուժեա զթախիծ:
 Տառապեցաւ աստ ճախողակ

Կիւիկիոյ սուրբ զահաւորակ,
Խընայեցէ սիրտն ապառում՝
Վըշտաց նորին յոգնապատում:

Ջամբեալ նորա կեր զարտասուաց
Եղև ծանակ իւրոց դրացեաց.
Եւ յիշատակն անուան կորեաւ
Ի սիրելեաց աղաղակաւ:
Հաւ էր թէ չէր նորա անուն
Քան ի փառաց զոլ քացազոյն:
Ողբամ՝ ըզքեզ յաւերժաբար
Տեսեալ զորդիսդ աստ անդ թափառ:

ԺԷ.

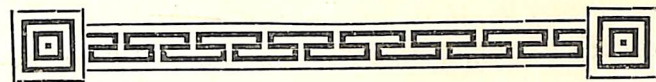
ԻՇԽԱՆԱՅ ԿԳԶԻՆ

Առ ոսոս ծովուն Մարմարայ
Ինն են կրղզեակք Բիւզանդեայ,
Յորոց մի մեծ Իշխանաց
Անուն ունի յիւր վերայ:
Արքայազանց արտորափայր վաղեմի
Ուր նաեւ միւր կաց Ներսէս մեծ՝ տարի մի:

Մի քան ըզմի նոխազոյն
Բիւր ապարանք կան կանգուն.
Անդ տենջաբար սյգօրէ
Պըճնազգեցիկ մեծատուն
Զօր հանապազ աստ յանախեն վազ առ վազ
Հեծեալ ի յէշ հատակք պէսպէս յըզբօսանս:

Աստ ծաղկոցք են բուրաստան
 Պուրակք մայրեաց զանազան.
 Կրրկին բարձունք աստղաճէմ
 Աստի անտի խոյանման:
 Գեղազրւարճ հանդիսարանք են անցնիւր
 Կենսացրնցուղ շրնչէ անդ աստ սիւք զեփիւո:

Ի զլուխս լերանց վանօրայք
 Վայելչազարդ են պըսակք
 Առ միջաւայրն Տիասքելոյ
 Եօրկուլիոյ ծոց հովանակ.
 Մօտ առ երին Բասդ Բաղդ Ունի բանաստեղծ
 Զերծաւ Տերամբ այն ինչ լինէր ծովահեղծ:

ԺԸ.

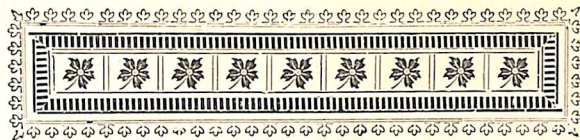
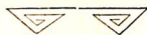
ՕՐԻՆԱԿ ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՉԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ի Սաղիմայ իջանելով
 Այր մի երթայր ի յԵրիբով,
 Յառապարի նա յեղակարծ
 Անկաւ ի ձեռս աւագակաց,
 Զոր ըմբռնեալ մերկացուցին
 Եղին բազում վէրս ի մարմին,
 Այնպէս լըքեալ անդ կիսամահ
 Չարաշրէրք գնացին յայլ ոահ:

Դէպ եղեւ զի ի տեղուջէն
 Անտի անցորդք կրրկին անցցեն.
 Երկաքանչիւրն զանց արարին
 Դարման տանել վիրաւորին:

Ուղեւոր մի անցեալ նոյնալէս
Սամարացի ըզնա ետես
Վաղվաղակի շարժեալ ի զուլծ
Պատեաց ըզվէրս ծածկեաց մերկոյթ :

Եղեալ ի գրաստն ըզհիւանդն ած
Ի պանդոկ ինչ ուր յանձանձեաց.
Յերթալ իւրում առ խնամս նորին
Եթող անդէն դրամս կըրկին.
Պանդոկոյ տեստն տըւեալ հրաման
Տանել նըմին կարի դարման
Խոստանալով եւս ի դարձին
Հատուցանել ըզծախս յետին :

ԺԹ .

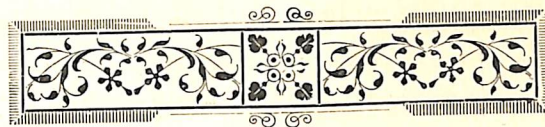
ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԵԿԵԼԵՅԻՈՅՆ ՀԱՅՈՅ Ի ԼԻՎՈՌՆՈՅ

Ազնւագարմ ի Լիվոնոյ
Էր զաղթական այր մի յարգոյ
Որ հիմնադիր կաց մեծագործ
Եկեղեցոյն Ազգին Հայոց :

Ասպետ Կարգին Զինուորութեան
Ոսկեայ խաչի, Կոմս Լատրանեան
Ազատանոյն ընթերակայ
Կոչիւր անուամբ Մաթոս Աղայ :

Նախնիքն իշխանք յԱղուանիստան
Ինքըն ծընաւ ի նոր Զուղայն
Ուստորն Յովնան, դուստորն Լուչիա
Խօնա Ասլան փեսայ նորա :

Յաւէտ սիրով ազգայնութեան
 Ըզզանձ վատնեաց եւ զինչս համայն
 Նւ աւանդ զի ըստ արժանեաց
 Նա ըզվաստակս չըվայելեաց :
 Էր ոմն Նորին ի պաշտաման
 Ըսպատառոր խարդախական
 Սա ժրպրհեցաւ առ դուրս լրբեալ
 Կենացն լինել դարանակալ :
 Նախ քան ըզլոյս մէն մի աւուր
 Կանխէր յաղօթս ի մօտ մատուոն :
 Յաւուր միում՝ անտեսաքար
 Յետ աղօթից մինչդեռ զընայր
 Ծառայն ոխակ զաղտագողի
 Մըխեաց ի կողս սուր երկսայրի
 Տապաստ էարկ անդ զեղկելին
 Ուր յետ ժամու եհան զոգին :

Ի .

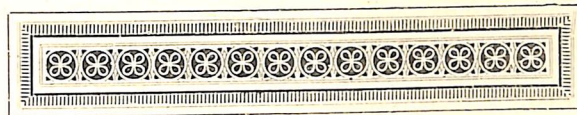
ՎԱՀԱԳՆ ՄԵԾ ԵՐԳԵԱԼ Ի ԳՈՂԹԱՆ

Ի հայրենի աստուածոց
 Վահագն արի փայլ ի բոց
 Խազմի կոչեալ մեծ հրաւէր
 Առ քըրմաց զունդ զայս խօսէր

Բաջ լերուք
 Իմ՝ մանկունք
 Նւ առոյգ
 Յաւերժ դուք .
 Ընթացէք
 Վարսել տէգ
 Թըշնամոյն
 Չարամոյն :
 Չեզ ունիք

Զօրավիգ
 Զերկնատար
 Շանթ կայծակ:
 Բաջագունք
 Ի բազուկ
 Կայթ ի կայթ
 Տուք նակատ:

Բըրմնցն առեալ զայս պատգամ՝
 Գունդ կազմեցին բազմերամ՝
 Եւ անհեղիցն անդ համհարզ
 Հապնեալ սլացաւ ի Գուգարս:

ԻԱ.

ՅԱՆՈՒՆ ՀԱՅԿԱՅ

Ո՛ր նախդ ի հարս, որպիսի մեզ թողեր անուն
 Հրակայագործ յիշատակօք շրքեղագոյն
 Անուն փառաց յաւերժ հընչեալ ընդ համասփիւն՝
 Որ բոլորէ զանցեալ զներկայն միահամուռ:

Յորչափ կանգուն կայ Արարատ Երկնից ի տես
 Դետք բիւրեղիք հոսեն ծիգրիս եւ Եփրատէս
 Ողողելով ըզհայրենիս մեր Հայաստան
 Անմահատունկըն դրախտավայրնախկին ոստան:

Անուն Հայկայ հրոչակաւոր կայ անմոռաց
 Մինչեւ յերկինս յԱստեղատան ի յօրինուած.
 Եւ հընչէ արդ՝ որպէս յԱսիս եւ յԵւրոպա
 Այնպէս յԱփրիկ, յԱմերիկա, յՈվկիանիս:

Անուն յաւէտ պայծառագոյն որ ի բընէ
 Նախադարեան աւանդութիւնս բովանդակէ,
 Եւ ամանակք վրկայաբար արձանանան,
 Ատրեստան պատմէ զարարս դիցազնական:

Ձէ արժանի անուան այսմիկ որ առ օտար
 Բաղաքացիս երթեալ իսպառ առնու դադար:
 Այն բընածին չէր ինչ սերունդ քաջին Հայկայ
 Նա իւր որդւոց միակ թող զայն առհաստոյնայ:

ԻԲ.

Ի ՎԱՐԳԱՎԱՌՆ

Նաւատարդ է հայրենաւանդ մեծ հանդէս
 Յորում փարփառ վարդըն վառի սիրակէզ
 Եւ ի Մասեաց հոյլք Մուգայից սաւառնին
 Տաղապրճիո ի տօնախումբ բերկրագին:

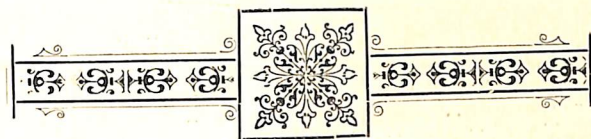
Արիք պատրաստք ծն դուք որդիք Հայրենեաց
 Ձեւ արեգին ծագեալ ճանանչ լուսազգեաց
 Պարուք տօնել տարեկանաւ պըճնագարդ
 Ըզտննչալին Արամազնեայց Նաւատարդ:

Շեղջեալ կուտեալ առ գետափունս համերամ
 Աշխոյժ հասակք հանդիսանան համակամ.
 Պէսպէս հասակք ջուր ըզմիմեամբք արկանեն
 Իբր յիշատակ աւանդական ի Նոյէն:

Որ ազատեալ իւր տապանաւ անդանօր
Վրկայ ըզմեծ եթող Մասիս աշուր,
Յօրէ անտի ըսկիզբն առեալ եղեւ տօն
Ամ՝ ըստ ամէ ի Հայրենեաց անդ կենդրոն:

Արձակելով զարծաթափայլ զաղանիս
Բազմադարեան քարձունս ի վեր ի Մասիս.
Արամազնեայք ի Սաւասարդ զեղապար
Նկայք տօնել զհասեալ առ մեզ Վարդապետ:

Նիկոմեդիա 15. Բ. 74:

ԻԳ.

ՏԻԿՆԱՅՔ Ս. ՆԱՀԱՏԱԿԱՅՆ ԱՌԻ ԵՂԻՇԼԻ

Որ ի պատտեռունս եւ զահաւորակս
Դըրգեալք եւ զըզուեալք էին բիւր կանայք
Տիկնայք փափկասուն աշխարհին Հայոց
Ըզվայելս թողին համակեալ ի հոծ:

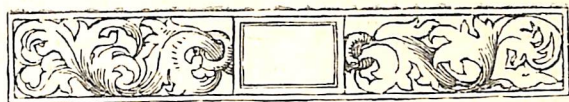
Ի նոցայն սրահակս եւ ի սրբակապանս
Չըգեցան ոստանք սարդի հանապազ.
Առազաստ նոցին հարսանեաց խորան
Հանդերձ ըսպատուք անկան ի կործան:

Չորացան ծաղկոցք այգիք զինեքեր
Կողոպտեալ տարան ճոխ զանձուց մըթեր.
Խոտաբուտ կենօր եղեն զետնամած
Լըեալ տըրտմագին ըզվիշտս սիրելեաց:

Այք սընեալք երբեմն ամ'նով երէոց
Ճամկաւոր ի զարդ նըստէին յօթոց,
Կըցորդ կապելոց զըտան՝ նեղութեան
Կապելոց արանց անդ ի Պարսկաստան:

Կանխէին քոկոտն ի տուն աղօթից
Ուխտաւոր առ Տէր մատչէին անբիծ,
Զի համբերատար առանց վրիպելոյ
Հասցեն ի հանգիստ կենացն յերեկոյ:

Բազում ճըմնոանց հալեցան սառոյցք
Եւ զարնանաքեր եկին ծիծեռունք
Այլ Տիկնայք Հայոց չըտեսին երբեք
Զամուսինս իրենանց յաստիս վըշտաբեկ:

ԻՊ.

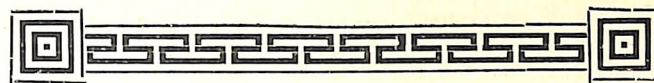
ԿԱՐՄԻՐՆ ՎԱՐԳԱՆ

Արեաց աշխարհ վատախտարակ
Առ Յազկերտիւ կալաւ փափար
Զի ըզպաշտօն արեգական
Տարեալ մուծցէ ի Հայաստան:
Հորդան տըւեալ արշաւաքար
Պատենազարդ ի տէգ յասպար
Փիղք եւ փաղանգք արեամբ ծախաւ
Մեր հայրենեաց զան դիմազրաւ:

Ընդ այն տազնապ ահեղագոյն
Ի մարտ դիմեաց որեար ողջոյն
Վասն հաւատոյ անդ զառաջինն
Խաչազգեցիկ հարան ուժգին:

Արձանացաւ ըսպտագէն
Իւր վտելովք հայ Մակարէն
Յաղթահարեալ զպարսիկ ջոկիր
Խոնարհեցոյց տապաստ յերկիր:

Մամիկոնեանն վազեաց յառաջ
Իբր ըզըրդորդ ամպոց շառաշ
Եւ շանթահար ըզբիր հարուած
Տարուբերեաց յայն զուպարած:
Ըզդէն մոգուց Զրրադաշտեան
Արար յերկրէ հալածական
Եւ ընկալաւ թագ լուսափայլ
Առ սէր երկնից նահատակեալ:

ԻԵ.

ԱՌ ՍՐԲՈՒՀԻՆ ՀՈՒՓՍԻՄԷ

Ասքանազայ ժառանգորդք
Դիւցազնագունք օրիորդք
Ելէք տօնել յԵրիզա
Զըքնաղագեղ կոյս Հոիփսեմեայ
Ըզյաղթանակ
Մեծահրոշակ:

Յարեմըտից փախըստեայ
Ի Հայաստան չըեաց նա
Աւետաւոր փրկութեան
Լուսով պայծառ աննրման
Սուրբ հաւատոց
Վստեալ ի բոց:

Աներեւոյթ զօրութիւն
Կանգնեաց ըզկոյսն աննըկուն .
Նա մարտապէս տապալեաց
Ըզպըղծութիւն նիւաղաց
Պարծանք նորին
Յաւերժացին :

Օ՛ն Հոփսիմնայ նրմանեալ
Դըստերք Հայկայ փայլ ի փայլ
Յօրինեցէք յԱսրանազ
Դրախտ տէրունեան հանապազ
Զի լոյս աննառ
Պահեսցի վառ :

ԻԶ .

ԱՌ ՍՐԲՈՒՀԻՆ ՍԱՆԴՈՒԽՑ

Յայրաքառեան հող արգաւանդ
Բուսաւ ծաղիկ անհամեմատ՝
Ընդ որ հանեալ անմահ Աստուած
Քաղեալ անտի յԱղին տընկեաց :

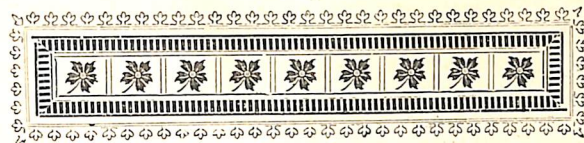
Հրաշիցն ակներեւ
Պարուք թեւ ի թեւ
Հրեշտակք համօրէն
Դեղձեղեալ երգեն :

Բամբիշ էր դուստր արքայածին
Վառեալ ի սէր Աստուածային
Բուրեալ քուրէաց ի յԱյրաքառ
Ըզհոտ անոյշ կոյս վարդամատ :

Դու ո՛վ պերճազգեսց
Պարծանք Հայրենեաց
Նդեր Բրիտտոսի
Հարսըն ցանկալի:

Ոսկեվարսեան չըքնաղագեղ
Փողփողափայլ որպէս ընդեղ
Աստեղատուն երկնահանգէտ
Անմահացեալ կենօր յաւէտ:

Բազմաաղ լուսաւոր
Ի նոր անդ աթոռ
Դարձո՛ւ յԱյրարատ
Զակնարկ խանդակաթ:

ԻԷ .

ԱՌ Ս. ԿՈՅՍ ԱՍՏՈՒԱԾԱԺԻՆ

Ողջ լե՛ր թագունի
Մայր Տեառն Յիսուսի
Զըքնաղ քան զարփի
Հանուրց սիրելի:

Ողջ լե՛ր Տիրունի
Համայն աշխարհի
Երկնից Արքայի
Հարսն անպատմելի:

Ողջ լե՛ր Իսկունի
Անաղտ ի մարմնի
Կուսան փարեղի
Մաքուր սղաւնի:

Ողջ լեր Մարբունի
Շուշան գեղանի
Վարդ հոտոտելի
Մանուշակ ծալի:

Ողջ լեր Սըրբունի
Ողջ յիմում սրբտի.
Ողջ լեր մայր բարի
Ողջ յաւերժալի:

Ի ծննդաւայցն 25. Գ. 75:

ԻԷ.

ԳԱՐՁԵԱԼ ԱՌ Ս. ԿՈՅՄՆ

Մարիամ քանի մեծ է անուն
Յեղեղութիւնս ոչ գոյ համբուն,
Անուն որ է նշխրական
Վատող ի սէր Աստուածութեան:

Երբեակ լուսով աստեղց հանգոյն
Ի Կապուտողն շողայ նոր սին
Նոր առաջնորդ Թարայէլին
Միայնակ շաւիղ տանող յերկին:

Սըրբանըւազ երգեմ՝ ըզնա
Սլացեալ հոգւով հանդէպ նորա
Կոչեմ՝ ըզնա լեզւով համայն
Դործ գերագոյն Արարչութեան:

Բաբուն փրկիչն փառքն ամբաւ
Է՛ջ ի յարգանդն եւ մարմնացաւ.
Հոյլք հոգեղէնք մատենան պատկառ
Երկրրպագել խոնարհաբար:

Ո՛ղջոյն Կուսին որ ըզմարդիկ
Աճ ի մեղաց կեանս յերջանիկ.
Ըզթըշնամին դըժոխագեաց
Խապառ ըսպուռ յաղթահարեաց:

Պարիսպ յուսոյ պատենագէն
Պաշարելոց ի պատրողէն.
Ի պայքարի կայ մեզ պաշտպան
Պարտասելոց պատրասարան:

ԻԹ.

ԱՌ ԶՕՐԱՎԱՐՆ ԵՐԿՆԱՅՆՈՅ

Հանդիսացեալ, ո՛վ Միքայէլ պաշտպան մեր,
Ջախեա ըզկառափն ոտխին դառնալէր,
Որ արշաւէ ընդ Փողարայ բլուրն ի վեր
Բերեալ խրոխտաբար եւ մարտիկս ի բաներ:
Օ՛ն տո՛ւր զընդիս քաջաւեր
Առ մըրցութիւն անպէհներ:

Որ յեթերաց արտահաւած վանեցեր
Զըմբոստն ըզբեկիար յանդըգնեալ յանլուր խեռ
Որ Որոտողին նըմանել բարբանջէր՝
Ի խորն էջ յանդունդ դըժոխոցն ի յերեր
Ուր տանջանք են վըշտըմբեր
Յամայր ընդ տիւ, ընդ զիշեր:

Պաշտակը նորին ածեալ ի վատն ի խոհեր՝
Դրրգոնն ի միջի բզնախանձ եւ բզնո,
Ատելութիւն ի նոսա քէն չարաշուէր
Ժամանին աստուատ ի յարկ մեր անհրաւէր:

Հապա որդիք տիրասէր
Վանեմք զորեար տընաւեր:

Լ.

ԱՌ ՆՈՅՆՆ ԵՐԳ ԱՆՅԱՆԳ

Ախոյեան յահեղն ի հանդէս՝
Անմահ Աթոռոյն դրրդեալ ի վրէժ
Յանդունդ հոսեցեր զապրստամբն
Որ ի մեծն յՈղիմպ կայր դարանեալ:
Հապա զունդ կազմեալ ի Փողար,
Յուագեմք զքոյ մըրցանս լու ի լու,
Համաճայնեալ զուարթնոց երամոյն՝
Ոյք փողեն զայդ յականջ Անմահին:

Պար ի պար յեռեալք յերկնաշէնն
Համհարզք չիք երբեք որպէս բզճեզ
Քան զարփիս համայն եւ զաստեղս
Փայլէ ի կամար հոյլ ձեր շրքեղ:

Պաշտպանք Փողարեան քանակին,
 Պանծամք ընդ ձեզ ընդ մեծ յաղթանակն.
 Միքայէլ ի պայծառ քոյ ճակատ
 Սարդենիս կապեմք յաղթութեանց:

Խրախոյս մեր ընդդէմ տանդարաց
 Ի թիկունս հաս մեզ հանսպազ,
 Կոխել առաթուր ըզպիղծ ջուլիր
 Ածել ըզմարդիկ հնազանդ էին:
 Ըզվարճն ընդունել փոխարէն
 Ի կեանս հանդերձեալ աշխարհին,
 Ուրանօր պարեսցուք թեւ ի թեւ
 Յաղթութեանց ճայնակցեալ անմահից:

ԼԵ.

ԱՌ Ս. ՆԻԿՈԳԵՅՈՍ ՍՐԵՆՁԵԼԱԳՈՐԾ.

Արի, զոն դու Նիկողայէ, թիկունս տալ
 Յամհի ծով նաւարկելոցս քալ ի քալ.
 Տես զի խաղան ըզմեօք կոհակք երկուստեք
 Անդունդ խորին ըզմեզ առնէ անաբեկ:

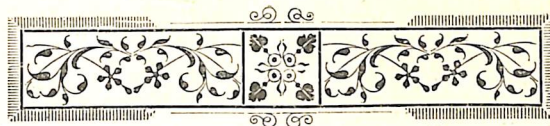
Պաղատողացս հանդէպ Նրկնից ձեռնամբարձ
 Կարճե՛ա զտագնապ եւ զարհաւիրճ մահազգեաց.
 Անըստերիւր ժամանեսցուք ընթացիւք՝
 Յանդորրութեան նաւահանգիստ անմրդուկ:

Հանդիսացի՛ր յաւերժաբար դու պաշտպան
 Որոց ի քեզ դիմեալ խրնդրեն ապաստան.
 Փարատեսչիր ըզմէզ չարին ըզխաւար
 Որով ըզքեզ դըրուատեսցուք բերկրաբար:

Երկրպագեալ Աստուածութեան՝ զի ըզբեզ
Հրակող կարգեաց ի ծովագնացն ասպարէզ.
Աջ Ամմահին հրաշակերտից հեղինակ
Առատացոյց շնորհօք ըզբեզ անքանակ:

Սատարութիւնդ ի քառակողմ՝ աշխարհի
Համայնատիւիւ քաղցրանըւագ հրնչեսցի
Ի քոյ ճակատ ոսկիափայլ կապեսցուք
Աստեղազարդ թագ պարծանաց սրբաշուք:

Քաղկեդոն 31. Ե. 76:

ԼԲ.

ԱՌ Ս. ԱԼՈԶԻՈՍ Ի ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Կայթեալ փափուկ աղիք բամբռան կայթ ի կայթ
Հընու գերկին լընու գերկիր ի սուրբ խանդ՝
Յիշատակաւ, յիշատակաւ Պարմանոյն
Որ յանմարմին զուարթնոց ի գունդ կայ
զուարթուն:

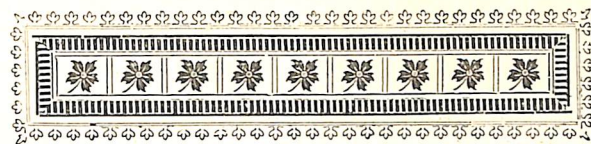
Ո՛վ զի հիասքանչ այն տեսարան գերասքանչ
Յուեալ ցոլայ ազանց համայն ընդ առաջ.
Սուրբ Պարմանին սրբազգեցիկ ի լօդիկ
Փառաց ի փառս շրջշրջի նա երջանիկ:

Նա փոխարէն ըզվարճ քրտանց առ փոխան
Օր ըստ օրեայ մըրցեալ մըրցմանց ամենայն.
Անուշաքոյր բուրեալ շրնչեաց նորին շունչ
Դամ՝ քան ըզգամ հրնչեաց համբաւն մեծահունչ:

Զոր տեսեալ էն զըւարթացեալ զըւարճացաւ
Նստաւել զիւր շնորհս ի նա հեղ անձկաւ .
Հասակ յողդողդ թեթեւազօր ի մարմին
Հասեալ յարբունս եհաս ի յարկս եթերին :

Անճն անճանճիր ընդ տիւ գիշեր ի վաստակ
Նդեւ եւ է արի արանց օրինակ .
Խառնեալ յաստեղս յաստեղատան միջավայր
Յաւէրժաբար շողայ ի լոյս օդավար :

Կանխաժաման օն Բաղդունին անդ կանխէր
Զի տատանեալ կարեօք տանջի կարեւէր
Բարեխօսեալ բարեխօսիւ յայնմ ամբող
Մաղթէ ըզՏէր հայցուածոց բիւր մաղթանօր :

ԼԳ.

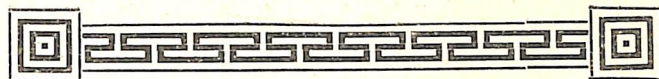
Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԿՈՄԻՏԱՍԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿԻ

Թափորախումբ այց ժողովուրդն ելանէ
Ի Բսան եւ հինգ Հոկտեմբերի յամ՝ յամէ
Արտասուաթոր անկեալ յերկիր յապաշաւ
Նբանելի նահատակին առ շիրմաւ :
Որ քահանայ էր նրզնազգեաց Բարձրելոյն
Պաշտէր ըզնա ըզգաստ վարուք բարեբուն :

Ողջախորհուրդ ընթանալով պողոտայ
Ըզխեղաթիւր կարծիս իսպառ մերժեաց նա .
Հետազօտեալ ըզնախնեաց գիրս հընաւանդ,
Չանկեղծական դաւանութիւն եզիտ անդ .
Մագիստր ասէր Շարակնոցին ի մատենան
Ի Հոովմ՝ եղաւ հիմնն հաւատոյ Կեփայեան :

Եւ Շնորհալին՝ Առաքելոց Գահերէց
ԸզՊետրոսեան խոստովանէր Աթոռ մեծ,
Գահուն այնմիկ լինել հնազանդ կալ միայօդ
Օրինադրեաց Ժողով Սըսոյ Վեցերորդ:
Մի է Քրիստոս, Եկեղեցի նորա մի
Կաթողիկէ, Առաքելեան, Սուրբ կոչի:

Նո՛ր քո ցասուցեալ երդումն սանդարք
դաւապէս
Խոշտանգալից հանել ըզնա յողջակէզ:
Առեալ տարաւ դատաւորաց յանդիման
Վըկայեաց նա ճըշմարտութեան զոլ մի միայն.
Ջարիւնն հեղեալ զհոգին յանձնեաց Արարչին
Այժմիկ բուժէ նա զախտաժէտս հայրենին:

ԼԳ.

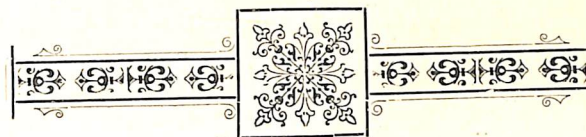
Ի ԺՆՈՒՆԴ ՄԵՍՐՈՊԸՅ ԱԴԱՄԵԱՆ

Ժընաւ սերկեան աւուր ի լոյս
Ջաւակ արու մատաղաքոյս.
Եւ զարգասցի մըշտաբեղուն
Բիւր օրհնութեամբ Աբրահամուն:

Ոյր այտք քընքոյշ ակնապարար
Կան ժողովել համբոյր հազար.
Սիրոյ պըտուղ որ քան զուսկի
Դերդաստանին է զըզուելի:

Երկինք ըզնա ամենուրեք
Խընամեացեն ընդ այգ ցերեկ
Յամայր ծագեալ նորին զարեզ:

Մի՛, Տէ՛ր, Հայկայ սերմն առ Օտարս
Անհետացի երբեք ընդ վայր
Ըստուերացեալ նըսեմաբար:

ԼԵ.

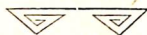
Ի ՀԱՐՍԱՆԻՍ ԳԵՌՆ ԻՄՈՅ ԵՒԳԻՆԵԱՅ

Աստուած է սէր՝ քարեաց աղբիւր
Անով եղաւ աշխարհս հանուր
Որ եւ Ադամս կարգեց համայն
Արարածոց ըլլալ իշխան:
Իսկ առանձին մեր նախահայր
Ձեր վայելէր կեանք ղիւրաւար:

Ուստի երբոր էր ըուն մըտած
Անոր ընկեր ստեղծեց Աստուած
Առեալ ոսկեր մի մաս կողէն
Կազմեց զՆւա կինն հողեղէն,
Ջոր տեսնելով Ադամ՝ զըւարթ
Կին զայն կոչեց երախտաւարտ:

Որմէ ըսկիզբ եղաւ անոնց
Ամուսնութեան սուրբ հարսանեաց
Որով կապով սեռ մարդկութեան
Աճեալ լեցուց երկրիս սահմանն
Ու Զրիստոսիւ խորհուրդ եղաւ
Երջանկութեան գուշակ քարեաւ:

Արդ՝ հիմայ որ դուն սիրասուն
Երթաս քոյր իմ՝ հիմնել նոր տուն.
Մաղթէ եղբայրդ որ կենաց մէջ
Տեսնէք օրեր երջանկատենչ:
Հըսկէ ձեր վրայ հրեշտակն անքուն
Օրհնէ Աստուած ձեր միութիւն:

ԼԶ.

Ի ՄԱՀ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱԳԱՄԵԱՆ

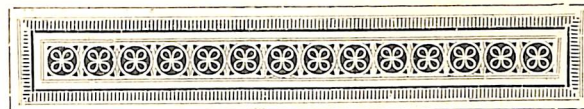
Ո՛վ տեսարան յոգնատըխուր
Քանի՛ լալեաց հոսի աղբիւր,
Համակելով ի սուգ հանուր
Առհասարակ հասակ անձնիւր:

Ի՛ցէ լեզու որ պատմեսցէ
Զհեծութիւնս մի ըստ միոջէ
Աստ լու ի լու քաղմաթախիծ
Զազգատոհմին զամբաւ կրսկիծ:

Մահըն դրժխեմ՝ յաւերժաքաղց
Զսոոյգ մարմինն ի բաց կորզեաց
Քսանամենի կենաց յարբուն
Եղբարց իւրոց անձնեղագոյն:

Ողբան ըզնա համանգամայն
Մեր ժողովուրդ աստ զաղթական
Զի դեռահաս ըզնա պատիր
Յափրշտակեաց ճակատագիր:

Փոքրը միւս եւս նա պըճնազգեաց
Պսակ ի ճակատ կրէր սարդենեաց
Աւաղ քաղդին չեւ ժամանեաց
Դընել ի գլուխ պսակ սարդենեաց:

Ա.

ՏԵՊԸՆԱԳԻՐԻ ՏԷՎԷՃԵԼՆՅՑ

Յոչէից էակ վերածեալ յաշխարհ,
Ժընայ ի Կիրին ի նոր ծընեալ դար.
Դըստերք իմ էին ինձ հըրճուանք հազար
Նորօր ի Բերիս զընացի թափառ:

Յական թօթափել օրհասին ժաման
Թողի սըգազգեաց ըզտուն գերդաստան.
Հոգիս առ Դատողն եղեւ ապաստան,
Աստ մարմինս ի հող եղաւ հանգրատեան:

Մարմինք պահեալք յայսմիկ դամբան
Հօր եւ Դըստեր կն Տէվէճեան
Դըիգոր ծն. 1800, մեռ. 1862.
Շուշան ծն. 1858, մեռ. 1876.

Ի դըստերց քոյին մաքրաւիայլ Շուշան՝
 Յիւր զարուն կենաց ութեւտանամեան,
 Զոհեալ զանձն յօժար փարեղի մահուան
 Ի քոյդ այժմիկ, հա՛յր, զաղթիմ ի դամբան:

Մագելիս Երկնից յարեւ իմ՝ ոսկեակ
 Ժըմտեալ խայտայի իբր անմոռ տատրակ.
 Յաչազեղս աշխարհ ճրգեալ զիւր ակնարկ,
 Ծրգնեաց տալ բրոնի ըղսէր ի նաշակ:

Անդէն զիս քնքոյշ մայր քերք երեքին
 Ի սին հարսնութեան դառնապէս լացին.
 Այլ ես յուսալից ի սէր Յիսուսին,
 Որպէս զամս արծուի կեանք իմ նորոգին:

ԼԸ.

ՏԸՊԱՆԱԳԻՐ ՍԱՐՐԱՖԵԱՆ ՊՕԳՈՍԻ

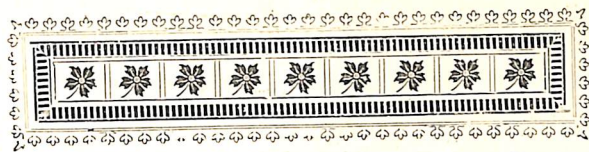
Բարուք բարեմոյն եղեւ փարեղի,
 Սատար աղքատաց ըստ չափու կարի
 Շրջեցաւ յաշխարհ առ շահ վաճառի
 Հանգուցեալ յաստէն յիւրայոցն հեռի:

Վոսփորայն ալիք ընթանան տըժգոյն՝
 Գուժեւ ընտանեաց զարկածն այն անհուն.
 Ո՛վ, որպիսի՞ ցաւոց են բանքեր.
 Զիսրդ ժուժեցեն իւրքըն վըշտըմքեր:

Անդ կողակցին, եղևի զառակաց,
 Ոյց բոլթս անպայման եհաս յեղակարծ.
 Ողբալ ողբացան զայր առաքինին՝
 Որ վաղ ի վախճան ժամանեաց վերջին:

Այսպէս Բաղդունին լալով արտասուեաց
 Ըզմըտերիմն իւր մեկնեալ ի կենաց:

Բերա 9. ԺԱ. 77.

ԼԹ.

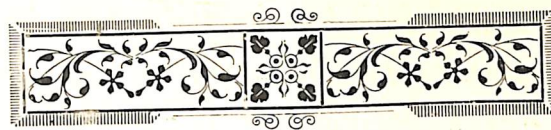
ՏԱՓԱՆԱԳԻՐ ԲԻԳՈՒՐԼԵԱՆ ԼՈՒՉԵԱՅ

Իբր անիւ ի գիւ արագ սահեցաւ
 Արեւն իմ, երսճ էր այն թէ իրաւ.
 Ըստ նակատագրի հանուր մարդկութեան
 Պանդըխտեալ յերկրի հանգեայ յայս տապան:

Անդու նահատակ հանդիպեալ յարկածս
 Զօթըն սընուցեալ զորդիս երկիւղածս,
 Ըզգո՞ն երեցունց դեռ ի տիս համբակ՝
 Տարայ ի շիրիմ՝ արտօսը ի դիմակ:

Ողբալ զիս ողբան տոհմ՝ եւ ընտանիք,
Որպէս տարաբաղդ մեկնեալ յաշխարհէ՝
Յուսով հանդերձեալ փառաց երջանիկ:

Հրամեշտ տըխրական եղո՛ւկ սիրելեաց.
Յո՛ր վայր հեծեացեն ընդ իմ՝ անձկայրեաց
Տոկացեալ ի մարտ պատիր կենցաղոյս:

Խ.

ՏԱՊԱՆԱԳԻՐ ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ ՄԿՐՏՉԻ

Դամ՝ քան ըզգամ՝ բաղդին յողորդդ
Ածայ ի թեւս ճանապարհորդ.
Տեսի զաւուրս ըզկեանս յաջող
Ընդ ճախորդաց միմեանց փոփոխ:

Ո՛վ պատրանաց կենցաղական
Մահկանացուաց պանդըխտութեան.
Քանզի էի եւ այժմ՝ չեմ,
Ի հող մահու դարձեալ նըսեմ:

Ամուսնութեամբ հայր ընտանեաց,
Հաստատելով զիմ՝ յոյս յԱստուած՝
Մեծարեցի ես ըզհաւատս:

Ամենեցուն լեալ փարելի,
Յաւելորեալ ի հասակի,
Ի լոյս անճատ չոգայ աստի:

ԽԼ.

Ի ՔՆԱՐՆ ԴԱԽԹԵԱՆ

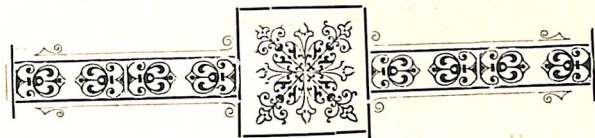
Քրնար Արքային
Պատրաստ, անմեկին,
Որ տաս հոգեկուէր
Օրհնութեանց հրաւէր:

Քեզ անդ ներդաշնակ
Երկնից են հրեշտակք.
Քեւ մարդ սրբախօս
Մըրմընջէ տաղմոս:

Եւ մանկունք աստէն
Դատակցեալք ամէն
Ըզգանգըս ծայնիդ
Յայտնեն ի ժրպիտ:

Աղէ՛ օ՛ն ուրեմն
Երգոց թորի ի նեմ՝,
Հեշտական ի լուր
Աւետեա՛հ հանուր:

Զարարս աւագ Հօր
Որ բարեաց յորդոր
Ալետոր յամայր
Փայլէ ի Փողար:

ԽԲ.

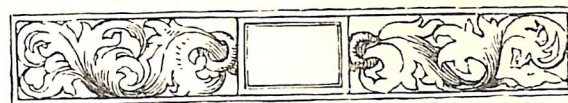
ՅԱՄԱՆՈՐՈՒՄՆ Ի ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՎԱՐՓԱՐԱՆԻ

Հասեալն առ մեզ նոր տարի
Ժրմտալից ողջունի,
Դուշակ է մեծ բարութեանց,
Զոր Հաստիչ ծաւալեաց:
Եորայն բերի նախողջոյն
Արգասեօք թաթաղուն.
Բարեաւ առ մեզ քոյ զալուստ
Ամանոր դու յերկնուստ:

Օն աստէն մեր որեան
Զաղաղակ ամբարճցէ ցրնծութեան
Բա՛րէ բա՛րէ դորնչեցեն աստ շեփորայք.
Բա՛րէ բա՛րէ տարցին ի սփիւռ արձագանգք:

Մանկունք Սրբբոյն Յակորայ
 Ձեզ պարծանք են ահա,
 Հայրենասէր քարերարք
 Կանգնեալ իբր ամբարտակք.
 Հապա ելէք համերամ՝
 Բոլորել զանթառամ՝
 Ըզնակատուք զարժանին
 Ըզպըտակս սարդենին:

Օն ի պար դուք համայն
 Մատերուք սատարաց զովաքան.
 Յաւերժ, յաւերժ հարէք ծագաց ի հրոչսկ
 Յաւերժ, յաւերժ մանկանց կեցցեն քարերարք:

ԽԳ.

ՈՒՂԵՐՁ ԱՌ ԽՈՐՈՍՈՌՈՒՆԻ Ի ԿԻՒՐԻՆ

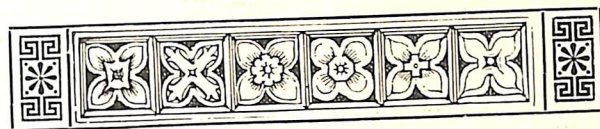
Հապ՝ արի՛ք համանգամայն
 Մանկրտի դեռափրթիթ,
 Երգել քաղցրամայն
 Յարեւ մերոյ քաջ հովուին,
 Որ զթովն ահա ժամանէ:
 Յայցելութիւն ի Կիւրին:

Մատաղատունկ աղածրի
 Անջինջ ձօն ի սրբաւ,
 Պար առեալ սէր քեզ աստի
 Բերկրանօք ընծայէ:

Հովիւ արթուն եւ բզգօն
 Ողջամիտ ախոյեան
 Դու ընկալցիս ըզբրաքիւն
 Վաստակոց քոց փոխան:

Խորհողունի ի գարմէ
 Յազատացն այն ազնիւ,
 Եւ վարուք քով քերովքէ
 Ես յայտնեալ ճշգրտիւ:

Յանգ Տէր Բարձրեալ, պահեսճի՛ր
 Ի գահուն Մեկտեայ
 Ըզնայրապետն յոգնաժիր,
 Աջով քով յանձանձեա՛:

ԽԻ.

ՈՒՂԵՐԶ ՍՈՒ Հ. Տ. ՊԵՏՐՈՍ Ը.

Ի կենդրոնէ Երկնագրնդոյն տեսի ես
 Զահ մի առկախ ոսկեճաճանչ բոցապէս.
 Հայաստանեայց նաւուն ուղիղ կողմնացոյց
 Յերկրէ յԵրկինս ըզժողովուրդն ածեալ միյծ:

Այր անվրկանդ ճշմարտութեան սուրբ քարոզ,
 Յաղթահարեաց տրգիտութեան ըզգոռոզ.
 Եւ հիմարկեալ զեկեղեցիս ուշ ի կուրծ
 ԸզՀայաստան առաքելովք նոխացոյց:

Յաւերժ զայն ջահ վառ պահեսցես Խընամող,
Որոյ նըշոյլ ծաւալեսցի լուսաշող
Ի վերայ քոյ ժառանգութեան Կիւլիկիոյ:

Անպարագիր Աստուածութիւն յաւիտեան,
Ի քէն բըխեն պարգեւք քարիք ամենայն,
Դու ընդ Հովութիւն պահես նաեւ ըզփարախն:

ԽԵ .

ՈՒՂԵՐՉ ԱՌ Հ. Տ. ՊԵՏՐՈՍ Թ.

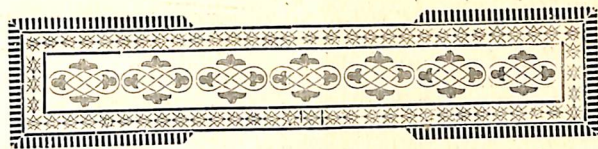
Փափաքելոյն բիւր սըրտից իւ զարժանին
Կացրըդեցից տօնահանդէս հըրճուալին
Գումարելոյ եղբարց ուխտին յանդիման
Յեղակարծուստ ի դարձ նորին յաղթական:
Յայսմ՝ Ոստան:

Ըզնա արկածք բաժանեցին յընտանեաց
Ըզնա ի տար պարագրեցին վըշտազգեաց,
Այլ նա յաւէտ փառս ի վերայ իւր փառաց
Կըրկին երկեակս ամաց համբեր արտալած
Եւ յեթերաց խընամակալ մահացուաց
Յիւրոց շընորհ ըզնա զարդիս սուրբեաց:

Առեալ զբամբիռն արտայայտիչ խրնդութեան
Մատիւր բամբիւ Հօր մեր ի լուր երգարան
Առ որ չուծիմ՝ դու հռլաթեւ ժուծեսցես
Նորոգ կենաց ըսկիզբն առնել զայս հանդէս
Մըշտապէս:

Ողորմեցաւ Հայոց բաղդին Ողորմածն
Ըզտուզն եբարձ Նկեղեցւոյն անձկութեանց
Խաղաղութիւն եւ հաշտութիւն սրփոեցաւ
Սէր ի համըրյր յաջորդեսցի հաւաստեաւ
Մեզ ամբաւ:

Ողջոյն ուրեմն Հոգեւոր Տէր ողջոյն բեզ.
Ողջամբ առ մեզ գալուստ քոյին հովուապէս
Յանդորրաւետ յամայր հանգիւր յայս երաստ,
Ծնորհեալ ըզծիր օրհնութեան քոյ ըարեբասդ
Որդւոցդ աստ:

ԽԶ.

ՈՒՂԵՐԶ ԱՌ Հ. Տ. ՊԵՏՐՈՍ Ժ.

Ի Բիւզանդիոն Նոր հայրապետ
Վերանրստաւ շրքեղ յաւէտ,
Երանեցին Նրմա համայնք
Զի մեծութեանց եղեւ ժառանգ:

Այր երեւեալ ցանգ ի վաստակ
Յաջողութիւն եզիտ համակ.
Եւ խոչընդոտք ուղւոյ Նորին
Դարձան իսկոյն հարթ եւ հեշտին:

Այնուհետեւ մութ վարագոյր
Բարձաւ յաւէտ իսպառ ըսպուռ
Խաղաղութիւն տիրեաց հանուր:

Այսքան ճրգամք բարձրաստիճան
Առաջնորդեաց ժողովրդեան
Փառաց ի փառս յաւէրժական:

ԽԻ.

ՈՒՂԵՐԶ ԱՌԻԱՅՍ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՍ

Ի հանդիսի բարեբաստիկ սերկեանս աւուր
Պարծի ընդ ձեզ իրաւապէս ազգ մեր հանուր.
Սեպուհ էք դուք եւ հայրենեաց աւագորեար
Սատարք կրօնիցս Ազգայնութեան որպէս
պատուար:

Երախտապարտք սատարութեան ձերում
այնքան
Փողեմք ծագաց ըզհանգամանս ձեր պերճական.
Յաւուրց յաւուրս անմահասլիք դուք յասպարէզ
Այս եւ մաղթանք եւ մըրմունջք մեր յաւէր-
ժապէս:

Մի՛ եղիցի զի խամբեցին տերեւաթափ
 Չեր բանաւոր տունկը ի կանառ թորգոմական
 Այլ հոյակապ յամայր կեցցեն Տեառն օրհնու-
 թեամբ :

Ով պարծանաց մեր վեհազանց չընտղասքանչ
 Որոց ի գլուխ հովանի կայ Անմահին Աջ
 Ոյց յիշատակը անջինջ ի սիրտ մեր են գրրեալք :

Քերտ 17. ԺԲ. 78.

ԽԲ.

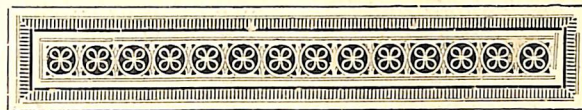
ՈՒՂԵՐՉ ԱՌ Հ. ՂԵԻՈՆԻ Վ. ԱԼԻՇԱՆ

Տարեալ զիս բաղդն ի սուրբ Հազար
 Լի հրաշալեօք եցոյց զայն վայր,
 Ի մէջ որոց Հայաստանեայց
 Մուգայն բազմէր խանդիւ արծարծ :

Խընդաց անձն իմ՝ ընդ Հայ Մուգայն
 Ոոկեղարեան առ մեզ թարգման,
 Ոյր սիրտ բաբախ յանմահ բարբառ
 Երգեաց զանկեալսն ի յԱւարայր :

Նա զՀայրենիս լուսաբանեաց
Ըզթագուցեալս մեզ յայտնեաց գանձ
Լսալտեր պայծառ Մըխիթարեանց:

Յօտար ափունս բազմեալ Մուգայն
Կանգնէ գտանար Ասքանազեան
Ճարտարապետ միայնակ է այն:

ԽԹ.

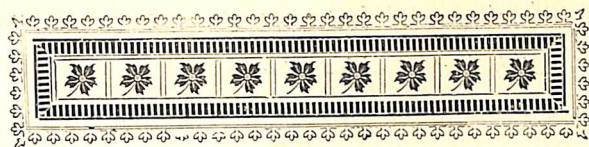
ՈՒՂԵՐԶ ԱՌ Ն. Վ. ՈՒՄՊԵՐԴՈՍ Ա.

Ի Սափուայեան Ազգատոհմէն շատաւիղ
Իբրու յազնիւ տընկոյ զարմին բուսեալ ծիղ.
Միահեծան բազմի ի Գահ Աւսոնիոյ
Արքայ Ումպերդ բաստիւ իւր գեր ի վերոյ:

Յաւուր տօնից մարտանաւոյն Լեբանդեայ
Նա խընդամիտ ի Լիվոռնոյ դիմեալ գայ,
Ուր իջանէ ի ծով ծիծաղ նաւն անեղ
Մարտակորով ցուցակութեամբ առ ետեղ:

Բա՛րէ դիպացն բարէ աւուրս այս գլուարթ
Քանի խուժան այսրը դիմէ բարդ ի բարդ
Ժըպիտ յերեսս հանդերձանօք պըճնազարդ:

Հանդիսականքս եղանակեմք ամենայն
Կեցցէ Արքայ Արքայունին եւ ժառանգն
Յաւէտ կեցցէ Արքունական գերդաստան:

ժ.

ՈՒՂԵՐՉ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ ԼԵՒՈՆ ԺԳ ՊԱՊՆ

Հրաւէր է ծն հայ որերոյն
Համախըմբիլ որդւոց հանգոյն՝
Ծուրջ գԱթոռովն անխախտելի
Ուր Հովուապետ Լեւոն նըստի:

Որ մեր Ազին եղեալ սատար
Գորովագութ որպէս ըզհայր
Ուրոյն կանգնեաց մեծ վարժարան
Ի մարզս ուսմանց Ասքանազեան:

Ճըշմարտութեան մեծ Բահանայ
Մեծ ի մարդիկ ծանուցեալ կայ
Զի մեծամեծ գործքն են նորա:

Ըզտիեզերս համատարած
Հանճար նորին լուսաւորեաց
Առ ժամանումն անճառ բարեաց:

Յաւուր յորում բացաւ
Լիւոնեան վարժարան ի հոռվմ:

Յ Ա Ն Կ

Ա. Նախաքան առ Պաշտպանն.
Բ. Ողորդ առ Ս. Լուսաւորիչն.
Գ. Գարուն եղանակ.
Դ. Թիթեոն.
Ե. Բան զաւելչտական.
Զ. Սարսափ կեղակարծ.
Է. Առեղծուած.
Ը. Պաշտօն առ Աստուած.
Թ. Ս. Քոյր վաղամեռիկ.
Ժ. Կոծ առանին.
ԺԱ. Ի տես հայրենեաց.
ԺԲ. Յետ տասն եւ ութ ամաց.
ԺԳ. Ակնկալութիւն վիճակին.
ԺԴ. Հեռի ի հայրենեաց.
ԺԵ. Տագնաւ փողարայ.
ԺԶ. Հառաչք Բաղդոնւոյ.
ԺԷ. Իշխանաց կղզին.
ԺԸ. Օրինակ չարութեան եւ բարութեան.
ԺԹ. Հիմնադիր Եկեղեցւոյն Հայոց ի Լիվոնոյ.
Ի. Վահագն մեծ երգեալ ի Գողթան.
ԻԱ. Յանուն Հայկին.
ԻԲ. Ի վարդավառն.
ԻԳ. Տիկնայր Ս. Նահատակաց առ Եղիշէի:
ԻԴ. Կարմիրն վարդան.
ԻԵ. Առ Սրբունին Հոփսիմէ.
ԻԶ. Առ սրբունին Սանդուխտ.
ԻԷ. Առ Ս. Կոյս Աստուածամայր.
ԻԸ. Դարձեալ առ Ս. Կոյսն.
ԻԹ. Առ Զօրավարն Երկնայնոց.
Լ. Առ Նոյնն Երգ անյանգ.
ԼԱ. Առ Ս. Նիկողայոս Սքանչեւագործ.

ԼԲ. Առ Ս. Արղիստի վարժարանի,
 ԼԳ. Ի Յիշատակ Կոմիտասայ նահատակի.
 ԼԴ. Ի ծնունդ Մեսրոպայ Աղամեան ի Լիվոնոյ.
 ԼԵ. Ի Հարսանիս Քեռն իմոյ Եւզինեայ.
 ԼԶ. Ի մահ Յովնանու Աղամեան ի Լիվոնոյ.
 ԼԷ. Տաղանագիրք Տիվիճնանց ի Բերիայ.
 ԼԸ. Տաղանագիրք Սարաֆեան Պօղոսի.
 ԼԹ. Տաղանագիրք Ուղուրլեան Լուչեայ.
 Խ. Տաղանագիրք Ուղուրլեան Սկրտչի.
 ԽԱ. Ի Քնարն դաւթեան ի Փողար.
 ԽԲ. Յամանորումն ի Յակոբեան վարժարանի.
 ԽԳ. Ուղերձ առ Խորխոռունի ի Կիւրին.
 ԽԴ. Ուղերձ առ Հ. Տ. Պետրոս Ը.
 ԽԵ. Ուղերձ առ Հ. Տ. Պետրոս Թ.
 ԽԶ. Ուղերձ առ Հ. Տ. Պետրոս Ժ.
 ԽԷ. Ուղերձ առ Ամիրայս Հայկազունս.
 ԽԸ. Ուղերձ առ Հ. Դեանդ վ. Ալիշան.
 ԽԹ. Ուղերձ առ Ն. վ. Ումպերդոսի Ա.
 Ժ. Ուղերձ առ Աստուածարեալ Լեւոն ԺԴ Պապն.

18890
18891
18892

2013

